

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

17 december 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heer Eloi Glorieux en de dames Mieke Vogels en Helga Stevens –
betreffende maatregelen om het basisrecht op energie te garanderen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op 21 maart 2008 werd door Groen! in het Vlaams Parlement een rondetafelconferentie over energiearmoede georganiseerd. De bedoeling was om – samen met mensen die energiearmoede aan den lijve ondervinden – een beter zicht te krijgen op de situatie van alle betrokkenen, en een nog meer verregaande dialoog te creëren tussen de verschillende betrokken partijen.

Het probleem van energiearmoede is niet opgelost. Het wordt zelfs groter en vergt dringende, ingrijpende en structurele oplossingen. Op 30 juni 2008 schrijft De Morgen, op basis van cijfers van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), dat in Vlaanderen vorig jaar bijna drie keer zoveel gasmeters werden afgesloten als de jaren ervoor. Ook het aantal budgetmeters voor stroom steeg in 2007 met 8895 exemplaren, tot een recordaantal van 34.300 exemplaren. Op 17 november 2008 meldt het VTM-nieuws dat steeds meer mensen hun elektriciteits- of gasrekening niet meer op tijd betalen en dat ze worden toegewezen aan een distributienetbeheerder. “Voor dit jaar zijn er dat al 46.000” (Belga 17/11/2008).

Het probleem, dat in eerste instantie een sociaal probleem is, heeft ook een ecologisch aspect, dat eveneens dringend een oplossing vergt. Door de combinatie van die aspecten zijn grote, gerichte investeringen niet alleen dubbel zo hard nodig, maar ook dubbel zo wenselijk en dubbel te verantwoorden.

De succesvolle rondetafelconferentie met deelnemers¹ uit alle betrokken sectoren bracht nog maar eens een aantal prangende problemen aan het licht, die dringend een oplossing vergen. Daarnaast werden er elementen van antwoord aangereikt en tot slot werden concrete beleidsaanbevelingen geformuleerd:

¹ Testaankoop, Infrax, Eandis, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord Nemen, Gezinsbond, centrum voor algemeen welzijnswerk (caw), Ecopower, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Pax Christi, Lampiris, Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting, ERM, Huurdersbond, Ecolo, Brussels Platform Armoede, Samenlevingsopbouw Gent, nuon, Solidariteit zonder grenzen, Samenlevingsopbouw Brussel, Open, Kristelijk, Respectvol, Actief (OKRA), sociaal verhuurkantoor (SVK), Samenlevingsopbouw Antwerpen, OCMW-raadsleden (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn).

1° correcte, neutrale en overzichtelijke informatie is sinds de vrijmaking van de markt voor veel mensen een heel groot probleem. Mensen in armoede zien vaak door de bomen het bos niet meer: facturen zijn veel te onduidelijk en te ingewikkeld, en men kent of ziet vaak nauwelijks het onderscheid tussen objectieve informatie en reclame. De senioren, die een aparte werkgroep uitmaakten, bevestigen dat volmondig. Ook zij vragen niet alleen meer informatie, maar andere – meer objectieve, overzichtelijke – informatie, en makkelijker toegang tot die informatie. Een energieloket op gemeentelijk niveau is een van de concrete aanbevelingen die in verband met informatie, geformuleerd werden. Een dergelijk loket zou mensen, binnen de commerciële vrije markt, meer objectiviteit bieden, en een garantie betekenen op correcte informatie op maat;

2° het blijft cruciaal dat men veel meer en veel drastischer maatregelen neemt om het energieverbruik van zoveel mogelijk mensen te doen dalen, ook bij mensen met lage inkomens en mensen in armoede. Die maatregelen zijn dus ook nodig voor de goedkoopste woningen en huurwoningen. Klassieke stimulansen gaan immers stuk voor stuk voorbij aan mensen met lage inkomens en mensen in armoede. Dat geldt in elk geval voor fiscale aftrek, maar evengoed voor premies, omdat daarbij de investering alsnog eerst gedaan moet worden. Het is een uiterst dringende aangelegenheid, zowel vanuit sociaal als ecologisch oogpunt. Er is dringend een grote inhaalbeweging nodig voor maatregelen met betrekking tot dakisolatie, centrale verwarming, superisolerende beglazing en ook na-isolatie van buitengevels. Die vraag komt vooral vanuit de armoedebeweging zelf;

3° alle betrokken partijen, vooral de drie centrale spelers (mensen die in een OCMW zitting hebben, ervaringsdeskundigen en distributienetbeheerders) zijn het er over eens dat een veel snellere, eerdere detectie van problemen, nog voor de situatie onoverzichtelijk of uitzichtloos wordt, het aantal problematische situaties gevoelig kan reduceren. Hoewel een doortastende, correcte en menselijke aanpak van de problemen altijd noodzakelijk zal blijven, is preventie dan ook het allerbelangrijkste onderdeel in een structurele oplossing voor energiearmoede. Alle betrokkenen zijn het er ook over eens dat meer slagkracht en dus meer middelen voor een aantal lokale instanties, vooral voor het OCMW en de lokale adviescommissies (LAC's),

noodzakelijk zijn om die eerdere detectie van problemen te realiseren. Een concrete aanbeveling die hieruit voortkomt, is dat de LAC uitgebreid zou kunnen of moeten worden tot een raad voor energiewelzijn. Zo'n raad voor energiewelzijn wordt bevoegd voor:

- a) de verplichte bemiddeling energieschulden bij sociale leveranciers (huidige LAC-verantwoordelijkheid);
- b) de vrijwillige bemiddeling voor schulden bij commerciële leveranciers, op verzoek van de klant;
- c) het loket voor energieadvies, scans en premies, klimaatwijken enzovoort (cf. eerder vermeld 'energieloket');
- d) een structureel energiebesparingsbeleid voor alle gebruikers.

Hiertoe dient het personeelskader van de OCMW's uitgebreid te worden;

- 4° men suggereert ook dat budgetmeters veel meer als een nuttig instrument voor iedereen beschouwd zouden moeten worden, dan als een straf voor mensen die problemen hebben met hun energiefactuur. Zo'n bredere verspreiding en toepassing zou de budgetmeter ook uit de taboesfeer halen. Het is immers te verwachten dat een budgetmeter ook in niet-problematische situaties, het energieverbruik van veel Vlaamse gezinnen gevoelig kan doen dalen. Het staat immers buiten kijf dat heel wat mensen veel rationeler met hun energie zouden kunnen omspringen. Een ander gunstig neveneffect is dat een groter gebruik van de budgetmeters, ook investeringen in oplaadpunten en oplaadmethodes zal vergemakkelijken, wat de oorspronkelijke doelgroep dan weer ten goede komt. Er blijven immers heel wat meldingen van problemen in verband met de oplaadpunten, zowel wat de geografische spreiding betreft als de locaties waar de oplaadpunten zich bevinden en de bijhorende openingsuren. Er wordt ook opgemerkt dat de technische oplaadmogelijkheden uitgebreid zouden moeten kunnen worden. Uit het antwoord van minister Crevits op een schriftelijke vraag van Eloi Glorieux van 23 januari 2008, over dit onderwerp, blijkt inderdaad dat zowel de spreiding en de openingsuren van de oplaadpunten, als de oplaadmogelijkheden in sommige streken

te wensen overlaten. In de gemeenten Begijnendijk, Bekkevoort, Geetbets, Glabbeek, Holsbeek, Kortenaken, Linter, Oud-Heverlee, Tielt-Winge, Tremelo, Galmaarden, Gooik, Pepingen en Steenokkerzeel (alle behorend tot het netgebied van de Provinciale Brabantse Energiemaatschappij (PBE)) zijn er bijvoorbeeld geen permanente oplaadterminals. Bij netbeheerder PBE kan men op 40 percent van de oplaadpunten nog steeds enkel met cash geld terecht. In het antwoord van de minister staat dat er wordt aan gewerkt door de netbeheerders. Dat dat wel degelijk het geval is, bleek ook uit de discussie op de rondetafelconferentie, maar het moet sneller gebeuren.

Eloi GLORIEUX

Mieke VOGELS

Helga STEVENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° de conclusies van de rondetafelconferentie Energiearmoede, gehouden op 21 maart 2008 in het Vlaams Parlement, waaraan onder andere ervaringsdeskundigen, organisaties die de belangen van mensen in armoede behartigen, seniorenverenigingen, milieuverenigingen, distributienetbeheerders en energieleveranciers deelgenomen hebben;
- 2° de werkzaamheden en besluiten van de ad-hoccommissie Energiearmoede en de resolutie tot besluit van de opvolging van de werkzaamheden van de Commissie Energiearmoede, die op 16 april 2008 door het Vlaams Parlement werden aangenomen;
- 3° de motie van aanbeveling van 1 februari 2006 en het gevolg dat daaraan reeds door de Vlaamse Regering werd gegeven;
- 4° de recente prijsstijgingen van zowel stookolie, gas als elektriciteit, waardoor de energiekosten voor gezinnen met een laag inkomen een steeds groter deel van de algemene woonkosten gaan uitmaken, en waardoor het aantal alleenstaanden en gezinnen die in energiearmoede terechtkomen, toeneemt;
- 5° het feit dat circa 15 percent van de gezinnen in Vlaanderen net op of onder de armoedegrens leeft;

– stelt vast dat:

- 1° de toegang tot energie door het parlement en de regering als een basisrecht wordt erkend;
- 2° ondanks deze erkenning, het basisrecht op energie voor een aantal alleenstaanden of gezinnen die net op of onder de armoedegrens leven, nog steeds niet gegarandeerd wordt;
- 3° sommige netbeheerders de decretaal vastgelegde verplichte minimumlevering van 10 ampère omzeilen door meteen naakte budgetmeters te plaatsen;

– is van mening dat:

- 1° om het basisrecht op energie te waarborgen en blijvend behoefte is aan socialedienstverplichtingen, om sociale correcties te kunnen aanbrengen op de vrijgemaakte energiemarkt;
- 2° het volledig afsluiten van gas en/of elektriciteit van mensen die net op of onder de armoedegrens leven en in een spiraal van energiearmoede terechtgekomen zijn, ten stelligste vermeden moet worden;
- 3° naast het begeleiden van mensen om hen uit hun situatie van energiearmoede te helpen, het minstens zo belangrijk is om de problemen van energiearmoede in de eerste plaats te voorkomen en om daarnaast deze problemen, als ze zich toch manifesteren, zo vroeg mogelijk vast te stellen, voor de schuld te hoog wordt;
- 4° om deze drie taken – met name preventie, vroege detectie en begeleiding – ten volle te kunnen opnemen, de OCMW's en de lokale adviescommissies (LAC's) meer slagkracht en middelen ter beschikking zouden moeten krijgen;
- 5° het federale Fonds ter reductie van de Globale Energiekost tot nog toe geenszins een krachtadig instrument is gebleken; de aanwending van de middelen van het fonds tergend traag gebeurt (pas nu begint het in een aantal gemeenten van de grond te komen) en slechts een beperkt deel van het fonds echt ingezet zal worden voor de meest behoeftigen;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° met betrekking tot energie als basisrecht:
  - a) effectieve maatregelen te nemen opdat het basisrecht op energie op geen enkele manier uitgehold zou kunnen worden, en bijgevolg de installatie van naakte budgetmeters te verbieden en de volledige afsluiting van gas en/of elektriciteit voor mensen die op of onder de armoedegrens leven onmogelijk te maken;
  - b) de socialedienstverplichting van de '100 kWh gratis stroom per aansluitingspunt

en per gezinslid' te behouden en te onderzoeken of en onder welke voorwaarden die hoeveelheid tijdelijk kan worden opgetrokken voor mensen die op of onder de armoedegrens leven en in een spiraal van energiearmoede terechtgekomen zijn;

2° in het kader van preventie en detectie van problemen van energiearmoede:

a) actieve maatregelen te nemen om:

- 1) budgetmeters uit de taboesfeer te halen;
- 2) budgetmeters gebruiksvriendelijker te maken;
- 3) budgetmeters op grotere schaal beschikbaar te maken voor mensen die er bij wijze van preventie vrijwillig gebruik willen van maken;
- 4) in meer oplaadpunten voor budgetmeters te voorzien, die vlotter toegankelijk zijn zowel wat afstand als openingsuren betreft;

b) gemeenten aan te moedigen om in een lokaal energieloket te voorzien, waar burgers bij de OCMW-vertegenwoordiger binnen de LAC en/of de gemeentelijke milieu- of duurzaamheidsambtenaar terecht kunnen voor duidelijke, eenvoudige en objectieve informatie over alles wat met energieverbruik en voorziening te maken heeft. Zij verstrekken onder meer onafhankelijke informatie over de gas- en elektriciteitsleveranciers, informatie over energieaudits, premies voor energierenovaties enzovoort. Ter ondersteuning van dat loket en uit efficiëntieoverwegingen richt de Vlaamse overheid een objectief informatieplatform op met nuttige informatie over prijzen, premies, opleidingen enzovoort;

c) energiescans prioritair te laten plaatsvinden in woningen die betrokken worden door mensen die op of onder de armoedegrens leven, en tegelijk middelen uit te trekken zodat de rendabele maatregelen die het energiepeil verbeteren – die bij de doorlichting aan het licht komen – ook effectief worden uitgevoerd;

d) tevens erover te waken dat de eventueel verhoogde huurprijs van verbeterde woningen de winst inzake energiekosten voor de huurder niet ongedaan maakt, bijvoorbeeld door te voorzien in huursubsidies;

e) de werking van de LAC's uit te breiden van 'incassobureau' tot in de eerste plaats preventie en vroegtijdige detectie van energiearmoede, en de LAC als dusdanig om te vormen tot een lokale raad voor energiewelzijn;

f) de OCMW's en de tot lokale raden voor energiewelzijn omgevormde LAC's meer middelen en personeel ter beschikking te stellen, zodat energiearmoede op een efficiënte wijze bestreden kan worden.

Eloi GLORIEUX

Mieke VOGELS

Helga STEVENS
